

PROTOCOL ONGEWENSTE INTIMITEITEN TUSSEN LEERLINGEN

Versie: november 2024

Instemming MR: 22 oktober 2024
Vastgesteld door het bestuur: 26 november 2024

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	2
2	Inleiding	3
3	Begripsbepaling	3
4	Preventief handelen	3
4.1	Preventieve maatregelen	3
4.2	RIS Lessen	3
4.3	Methodiek Vlaggensysteem	4
5	Eigen waarneming van ongewenste intimiteiten	4
6	Vermoeden van ongewenste intimiteiten	5
7	Klachten over ongewenste intimiteiten	5
8	Vermoeden van een strafbaar feit	6
9	Melding of aangifte bij politie en justitie	6
10	Maatregelen die het verloop van het proces na het doen van aangifte waarborgen	6
11	Toelichting	7
11.1	Seksuele intimidatie en seksueel misbruik	7
11.2	Aangifte of melding bij politie en justitie	7
12	Bijlage Criteria Vlaggensysteem	8

2 Inleiding

Op het moment dat op school sprake is van ongewenste intimiteiten door leerlingen jegens andere leerlingen is het van belang voor de school te weten hoe te handelen. Dit protocol wil een handreiking geven ten aanzien van de wijze hoe de school dient te handelen als er sprake is of als er een vermoeden is van ongewenste intimiteiten tussen leerlingen van de school.

In Nederland is seksueel contact met een kind beneden de twaalf jaar zonder meer strafbaar. Ook contact met een jongere tussen de twaalf en zestien jaar is strafbaar, maar de politie komt volgens het geldend recht alleen in actie als aangifte wordt gedaan en een klacht wordt ingediend door de jongere, de ouders/verzorgers of de Raad voor de Kinderbescherming.

Er zijn bepalingen die iedereen verplichten tot het doen van aangifte zoals bij een vermoeden van een strafbaar feit. Onder een strafbaar feit moet in dit protocol worden verstaan een zedendelict zoals ontucht, aanranding of verkrachting (zie bijlage 1).

Bij twijfel over de aard van een incident en afhankelijk van de omstandigheden kan de locatiedirecteur bij politie en justitie een melding doen van wat zich heeft afgespeeld. Echter een melding kan ook tot gevolg hebben dat er toch een opsporingsonderzoek plaatsvindt dat kan leiden tot vervolging van de verdachte van het incident en bestraffing van de dader. Het protocol gaat hier nader op in.

3 Begripsbepaling

Ongewenste intimiteiten	Van ongewenste intimiteiten is sprake wanneer een gedrag als ongewenst, vervelend, hinderlijk of bedreigend wordt ervaren.
Seksuele intimiteiten	Van seksuele intimiteiten is sprake wanneer de ongewenste intimiteiten seksueel getint zijn.
Contactpersoon	De contactpersoon verwijst de klager bij klachten naar de vertrouwenspersoon. Hij/zij heeft geen inhoudelijke rol en fungeert uitsluitend als 'wegwijzer' of als brievenbus richting vertrouwenspersoon.
Vertrouwenspersoon	De vertrouwenspersoon gaat na of de klacht kan worden opgelost door bemiddeling tussen de klager en de aangeklaagde. Als dat niet mogelijk is, gaat hij/zij na of de klacht aanleiding geeft tot het indienen van een formele klacht bij de klachtencommissie.
Vertrouwensinspecteur	Bij de Inspectie van het Onderwijs werkt een klein team van vertrouwensinspecteurs. Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen kunnen de vertrouwensinspecteur benaderen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van: <ul style="list-style-type: none">- seksuele intimidatie en seksueel misbruik;- lichamelijk geweld;- grove pesterijen;- extremisme en radicalisering.
Bestuur	Bevoegd gezag van de school.

4 Preventief handelen

4.1 Preventieve maatregelen

De Herman Broerenstichting voert een preventief beleid ten aanzien van ongewenste intimiteiten. Zij besteedt aandacht aan het stimuleren van gewenst gedrag en om ongewenste intimiteiten te voorkomen, treft de Herman Broerenstichting een aantal preventieve maatregelen. Deze verscheidene maatregelen betreffen: lessen van RIS; scholing van het personeel; aandachtfunctionarissen; vlaggensysteem methodiek.

4.2 RIS Lessen

Binnen de school worden lessen gegeven op het gebied van relaties, intimiteit en seksualiteit (RIS-lessen). De belangrijkste doelstelling van seksuele en relationele vorming is kinderen en jongeren ondersteunen bij hun seksuele ontwikkeling en hen leren seksueel verantwoorde keuzes te maken.

4.3 Methodiek Vlaggensysteem

Seksueel grensoverschrijdend gedrag door en met kinderen baart opvoeders en professionals zorgen. Wanneer gaat het om grensoverschrijdend gedrag of is het 'gezond' experimenteelgedrag?

Leonie (15 jaar) vindt pijpen geen seks. Hamed (12 jaar) heeft fantasieën over mannen en maakt zijn eerste afspraak met een oudere jongen via de chat. Paula (9 jaar) vraagt jongens via webcam om hun piemel te laten zien. Soheila (17 jaar) wil door de groepsleider voorgelicht worden over anale seks.

Het huidige 'Vlaggensysteem' is een methode om seksueel gedrag van kinderen en jongeren van nul tot achttien jaar bespreekbaar te maken, correct in te kunnen schatten of het om gezond of grensoverschrijdend seksueel gedrag gaat en hierop adequaat te kunnen reageren.

Wanneer gaat seksueel gedrag over de grens? Wanneer hoort het nog bij de leeftijd of ontwikkeling en is het acceptabel experimenteelgedrag en wanneer niet meer?

Het uiteindelijke doel van het Vlaggensysteem is een bijdrage te leveren aan het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder en ten aanzien van kinderen en jongeren.

Het Vlaggensysteem werkt aan het vergroten van de competenties van iedereen die met kinderen/jongeren werkt, zodat zij beter kunnen omgaan met seksueel (grensoverschrijdend) gedrag. In het RAAK-Pro project "Gezond seksueel gedrag in de residentiële jeugdzorg: duurzaam verbeteren van professioneel handelen" wordt het Vlaggensysteem op basis van wetenschappelijk onderzoek doorontwikkeld, zodat de methode toepasbaar wordt voor de specifieke context van de residentiële jeugdzorg. We hanteren voor het RAAK-Pro project de werktitel "Gezond seksueel gedrag RJ" en voor de door te ontwikkelen methode "Vlaggensysteem RJ".

Het Vlaggensysteem is ontwikkeld door Sensoa in samenwerking met Movisie

Inschatten van seksueel gedrag

Voor het inschatten van seksueel gedrag van kinderen en jongeren wordt gebruikgemaakt van zes criteria en een normatieve lijst. In de normatieve lijst worden voorbeelden van seksuele activiteiten en gedragingen per leeftijdscategorie beschreven. Of een activiteit of gedraging aanvaardbaar is, wordt bepaald aan de hand van zes criteria: wederzijdse toestemming, vrijwilligheid, gelijkwaardigheid, leeftijds- en ontwikkelingsadequaat, contextadequaet/passend bij de situatie en zelfrespect. (zie bijlage)

De mate waarin de activiteit of gedraging aanvaardbaar of grensoverschrijdend is, wordt weergegeven met vier vlaggen:

Groene vlag: aanvaardbaar seksueel gedrag.

Gele vlag: licht grensoverschrijdend seksueel gedrag.

Rode vlag: ernstig grensoverschrijdend seksueel gedrag.

Zwarte vlag: zwaar seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Bespreekbaar maken van seksueel gedrag

Binnen teams kunnen de zes criteria en de normatieve lijst gebruikt worden om te discussiëren over seksuele activiteiten en gedragingen en de manier waarop daarmee kan worden omgegaan.

5 Eigen waarneming van ongewenste intimiteiten

Deze paragraaf geeft aan wat de school moet doen als een teamlid feitelijk ongewenste intimiteiten waarneemt m.b.t. aanrakingen van een andere leerling waar de leerling zich niet prettig bij voelt.

Waarnemingen door teamleden ten aanzien van ongewenste intimiteiten worden direct gemeld aan de verantwoordelijke leraar, teamleider en locatiedirecteur. De teamleider is het eerste aanspreekpunt bij ongewenste intimiteiten. De teamleider is er verantwoordelijk voor dat wordt onderzocht wat er feitelijk is voorgevallen en draagt er zorg voor dat snel en zorgvuldig passende acties worden ondernomen. De teamleider informeert de locatiedirecteur die weer het bestuur informeert.

Direct nadat een teamlid een ongewenste intimiteit waarneemt of denkt waar te nemen, neemt hij/zij contact op met de verantwoordelijke leraar die op zijn/haar beurt weer de leerling apart neemt zodat er een goed

beeld verkregen wordt van het geen gebeurd is. Op dezelfde dag wordt contact opgenomen met de teamleider zodat (eventueel in overleg met de locatiedirecteur bepaald kan worden wat er gaat gebeuren. Tevens wordt er op de dag van waarneming van ongewenste intimiteiten contact opgenomen met ouders/verzorgers van de betreffende leerlingen.

Door de verantwoordelijke leraar wordt een journaalmelding gedaan en wordt het incidentenformulier ingevuld.

Belangrijk:

- De teamleider is het eerste aanspreekpunt bij ongewenste intimiteiten.
- Zorg voor de veiligheid van de leerling.
- Laat het slachtoffer niet alleen.
- De verantwoordelijke leraar informeert de ouders/verzorgers van zowel het slachtoffer als de dader en houdt hen van alle te nemen stappen op de hoogte.

6 Vermoeden van ongewenste intimiteiten

Deze paragraaf geeft aan wat de school moet doen als er een vermoeden van ongewenste intimiteiten is m.b.t. aanrakingen van een andere leerling waar de leerling zich niet prettig bij voelt.

Het vermoeden van ongewenste intimiteiten kan ontstaan doordat een leerling of een ouder/verzorger een teamlid in vertrouwen neemt en vertelt dat er iets is voorgevallen. Ook kan een leerling non-verbale signalen geven. Het is dan belangrijk een veilige situatie te creëren waarin in rust onderzocht kan worden wat zich mogelijk kan hebben voorgedaan. Ga nooit alleen een vermoeden onderzoeken, maar leg het voor aan de verantwoordelijke leraar en teamleider. Vertel de leerling dat je dat moet doen om zorgvuldig te handelen. De teamleider is het eerste aanspreekpunt bij ongewenste intimiteiten. De teamleider is er verantwoordelijk voor dat wordt onderzocht wat er feitelijk is voorgevallen en draagt er zorg voor dat het vermoeden snel en zorgvuldig kan worden verduidelijkt. De teamleider informeert de locatiedirecteur die weer het bestuur informeert.

Direct nadat een teamlid door een leerling in vertrouwen is genomen, neemt hij/zij contact op met de verantwoordelijke leraar die op zijn/haar beurt weer de leerling apart neemt zodat er een goed beeld verkregen wordt van het geen gebeurd is. Op dezelfde dag wordt contact opgenomen met de teamleider zodat (eventueel in overleg met de locatiedirecteur) bepaald kan worden wat er gaat gebeuren. Tevens wordt er contact opgenomen met ouders/verzorgers van de betreffende leerlingen. Door de verantwoordelijke leraar wordt een journaalmelding gedaan en wordt het incidentenformulier ingevuld.

Belangrijk:

- De teamleider is het eerste aanspreekpunt bij ongewenste intimiteiten.
- Zorg voor de veiligheid van de leerling.
- Laat het slachtoffer niet alleen.
- De verantwoordelijke leraar informeert de ouders/verzorgers en houdt hen van alle te nemen stappen op de hoogte.
- Uit het hierboven vermeldde onderzoek moet blijken of de verdachte ook daadwerkelijk schuldig is, houdt er dan ook rekening mee dat dit het geval kan zijn.

7 Klachten over ongewenste intimiteiten

Klachten van leerlingen of hun ouders/verzorgers over (mede)leerlingen ten aanzien van ongewenste intimiteiten worden in principe in eerste instantie gemeld bij de leraar die dat bespreekt met de teamleider. De teamleider bekijkt samen met de leraar of de klacht van een leerling of zijn ouders/verzorgers op een snelle, maar zorgvuldige wijze kan worden opgelost. Indien gewenst kunnen ouders/verzorgers altijd contact opnemen met de vertrouwenspersoon.

8 Vermoeden van een strafbaar feit

Bij een vermoeden van een strafbaar feit op grond van:

- Klachten van een leerling of zijn ouders/verzorgers en/of,
- Datgene dat door anderen (leerlingen en medewerkers) in de school kenbaar wordt gemaakt,
- neemt de contactpersoon of een andere medewerker in de school die op de hoogte is omtrent een vermoeden van een strafbaar feit onmiddellijk contact op met de locatiedirecteur. In dit eerste gesprek wordt informatie uitgewisseld over de aard en de ernst van de situatie. Daarbij worden de volgende afspraken gemaakt over de verdere procesgang:
- De teamleider eventueel in overleg met de locatiedirecteur bekijkt op grond van de aanwezige informatie of er inderdaad sprake is van een redelijk vermoeden van een zedendelict en stelt zo nodig een nader onderzoek in.
- De locatiedirecteur treedt bij twijfel in contact met de vertrouwensinspecteur en het bestuur voor nader overleg en advies.
- Afhankelijk van het resultaat van het eerste overleg en/of het overleg met de vertrouwensinspecteur c.q. het bestuur wordt een beslissing genomen over het doen van aangifte bij politie en justitie of dat wordt overgegaan tot melding van het incident bij de afdeling jeugd- en zedenzaken van de politie.
- Melding of aangifte bij politie en justitie vindt plaats nadat hiervan de ouders/verzorgers van het slachtoffer/slachtoffers en de ouders/verzorgers van de verdachte leerling/leerlingen op de hoogte zijn gesteld.
- Het bestuur wordt van een aangifte bij politie en justitie altijd op de hoogte gesteld.

9 Melding of aangifte bij politie en justitie

Bij een vermoeden van een strafbaar feit kan de locatiedirecteur besluiten tot het doen van een melding bij de politie. Deze melding kan leiden tot een nader onderzoek door de politie die vervolgens tot de conclusie kan komen dat er sprake is van een strafbaar feit. In de regel wacht de politie af tot het slachtoffer en/of de school officieel aangifte doet. Bij een geconstateerd strafbaar feit heeft de locatiedirecteur in feite geen andere mogelijkheid dan het doen van aangifte.

De locatiedirecteur kan bij twijfel over de wenselijkheid van het doen van een melding, op grond van het onderzoek, ook laten meewegen dat de ouders/verzorgers van het slachtoffer in het belang van hun kind afzien van het doen van aangifte.

10 Maatregelen die het verloop van het proces na het doen van aangifte waarborgen

De locatiedirecteur zorgt voor maatregelen die het verloop van het proces na het doen van aangifte waarborgen.

1. Gedurende het onderzoek door de politie en/of de school wordt/worden de vermoedelijke dader(s) tijdelijk de toegang tot de school ontzegd. Overleg met de inspectie vindt plaats indien de duur van de ontzegging langer is dan de wettelijk toegestane termijn van één week.
2. De ouders/verzorgers van het slachtoffer(s) worden zowel mondeling als schriftelijk door de locatiedirecteur op de hoogte gesteld van de door de school genomen maatregelen waarbij de zorg voor de begeleiding van het slachtoffer en zijn ouders/verzorgers voorop staat.
3. De ouders/verzorgers van de (minderjarige) vermoedelijke dader(s) worden zowel mondeling als per brief met opgave van redenen geïnformeerd over het besluit tot ontzegging van de toegang tot de school.
4. Nadat het justitieel onderzoek en/of het schoolonderzoek is afgesloten, besluit de locatiedirecteur of:
 - de vermoedelijke dader(s) weer wordt/worden toegelaten tot de school,
 - de vermoedelijke dader(s) wordt/worden geschorst, op een andere locatie worden geplaatst of bij het bestuur worden voorgedragen voor definitieve verwijdering van school volgens het protocol schorsing en verwijdering.
5. Er gaat een brief naar de vermoedelijke dader(s) of naar de ouders/verzorgers als de dader(s) minderjarig is/zijn waarin het besluit tot schorsing/verwijdering of een andere ordemaatregel met opgave van redenen wordt meegedeeld volgens het protocol schorsing en verwijdering.

6. De locatiedirecteur draagt zorg voor passende maatregelen ten aanzien van de communicatie en informatie en neemt afhankelijk van de situatie de nodige terughoudendheid in acht ten aanzien van:
 - de berichtgeving naar de overige betrokken medewerkers in de school,
 - de berichtgeving naar ouders, leerlingen en de pers. (Hij/zij dient hierbij altijd een beroep te doen op het bestuur).
7. De locatiedirecteur draagt zorg voor de voortgang van het onderwijsproces van alle betrokken leerlingen waaronder de vermoedelijke dader(s). Indien het onderzoek van politie en justitie dit toelaat wordt/worden de vermoedelijke daders voorzien van huiswerk en in staat gesteld examens en toetsen te maken indien van toepassing.
8. De locatiedirecteur draagt zorg voor de begeleiding en nazorg van het slachtoffer/slachtoffers en de vermoedelijke dader(s) en hun ouders/verzorgers en verwijst naar de contactpersoon en zo nodig naar hulpverlenende instanties.
9. Wanneer de locatiedirecteur van mening is dat er op grond van het verrichte onderzoek door politie en justitie geen aanleiding is om aan te nemen dat er sprake is geweest van een strafbaar feit wordt/worden de betrokken leerling/leerlingen die voor de duur van het onderzoek is/zijn geschorst, door de locatiedirecteur gerehabiliteerd.

11 Toelichting

11.1 Seksuele intimidatie en seksueel misbruik

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan ongewenst seksueel getinte aandacht die tot uiting komt in verbaal, fysiek en non-verbaal gedrag. Dit gedrag wordt door degene die het ondergaat, ongeacht sekse en/of seksuele voorkeur, ervaren als ongewenst, of wordt, indien het een minderjarige leerling betreft, door de ouders, voogden of verzorgers van de leerling als ongewenst aangemerkt.

Seksueel intimiderend gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn. Het gaat in de wet om strafbare vormen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, waaronder:

- **ontucht:** handelingen als voorspel op feitelijk seksueel contact; kla(a)g(st)er is betast, gestreeld, uitgekleed, gekust door de aangeklaagde.
- **aanranding:** de kla(a)g(st)er is gedwongen met geweld, bedreiging of andere feitelijkheid seksuele handelingen te dulden of te plegen; de kla(a)g(st)er heeft bijvoorbeeld toe moeten zien hoe de aangeklaagde zichzelf bevredigende, de kla(a)g(st)er heeft de aangeklaagde moeten bevredigen.
- **verkrachting:** de kla(a)g(st)er is gepenetreerd in vagina, anus of mond door de aangeklaagde. Deze penetratie heeft plaatsgevonden met geweld, bedreiging van geweld of andere feitelijkheid.

11.2 Aangifte of melding bij politie en justitie

Een aangifte is het melden van een (vermoedelijk) gepleegd strafbaar feit bij een opsporingsambtenaar. Er moet een verdenking jegens een leerling bestaan bijvoorbeeld uit getuigenverklaringen of een bekentenis van de verdachte of het op heterdaad¹ betrappen van de (vermoedelijke) dader. Bij een geconstateerd strafbaar feit heeft de locatiedirecteur in feite geen keuze. Van een strafbaar feit moet aangifte worden gedaan bij politie en justitie. Als ouders/verzorgers van mogelijke slachtoffers geen aangifte willen doen, is de school gerechtigd dat zelf te doen.

Bij twijfel over het doen van aangifte op grond van de bevindingen van het door de school gevoerde onderzoek kan de locatiedirecteur besluiten tot het doen van een melding bij jeugd en zedenzaken van de politie. Echter de kans bestaat dat zodra de politie op de hoogte wordt gesteld van een vermoedelijk strafbaar feit zij kan besluiten tot het instelling van een opsporingsonderzoek. Een officiële aangifte is daar niet voor nodig. Een telefoontje (ook anoniem) kan al als een aangifte worden opgevat. Het vragen van advies bij de vertrouwensinspecteur, contactpersoon en het bestuur is bij twijfel dan ook aangewezen.

¹ Op grond van artikel 53 strafvordering is een ieder bevoegd de op heterdaad betrapte aan te houden. Heterdaad wil zeggen dat men het strafbare feit ziet gebeuren of de situatie zeer kort daarna. Opsluiting kan plaatsvinden tot de politie is gearriveerd, overdragen aan de politie dient zo spoedig mogelijk te gebeuren. In beslagname door de school van met zich gevoerde (vuur)wapens is mogelijk. Er mag echter niet worden overgegaan tot fouilleren. Het doorzoeken van kluisjes of kastjes zonder toestemming van de leerling is niet toegestaan. Het doorzoeken is zonder toestemming van betrokkene in principe slechts mogelijk na een gegeven machtiging van de officier van justitie.

12 Bijlage Criteria Vlaggensysteem

Criteria	Groene vlag	Gele vlag	Rode vlag	Zwarte vlag
Wederzijdse toestemming of consent	Duidelijke wederzijdse toestemming (plezier)	Onduidelijke wederzijdse toestemming	Geen wederzijdse toestemming	Herhaalde afwezigheid van wederzijdse toestemming
Vrijwilligheid	Vrijwillig (afwezigheid van dwang)	Lichte dwang of druk	Gebruik van manipulatie, chantage, macht	Herhaaldelijk gebruik van agressie, geweld of ermee dreigen
Gelijkwaardigheid	Evenwaardige partners	Lichte ongelijkheid in maturiteit, leeftijd, intelligentie, enz.	Grotere ongelijkwaardigheid	Herhaaldelijk grote ongelijkwaardigheid
Leeftijds- en ontwikkelingsadequaat	Minstens 20% van de kinderen en jongeren vertonen dit gedrag Specifieke ontwikkelingstaak	Gedrag van iets jongere of iets oudere kinderen of jongeren	Gedrag van kinderen of jongeren met groter leeftijdsverschil	Gedrag van kinderen of jongeren met groot leeftijdsverschil
Context adequaat	Gedrag stoort niemand	Gedrag is licht Aanstootgevend (onbeleefd)	Gedrag is erger Aanstootgevend (kwetsend of beledigend)	Gedrag is zwaar aanstootgevend (shockerend)
Zelfrespect	Gedrag is niet zelfbeschadigend of is goed voor het zelfrespect	Gedrag kan zelfbeschadigend zijn	Gedrag heeft fysieke, emotionele of psychologische schade als gevolg	Heeft zware fysieke, emotionele of psychologische schade als gevolg

Nb: Er is een aanvulling op het vlaggensysteem 'buiten de lijnen' deze is bekend bij de aandachtfunctionarissen.